

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Poziv. — Šolske razmere na Štajerskem. — Učiteljski shod. — Naše razmere. — Prikrajševanje učiteljevih dohodkov. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Cenjenim naročnikom! — Spomini na Zagreb. — Splošna navodila v odvrčanje jetike. — Učiteljem-čebelarjem in šolskim vodstvom!

Poziv.

Vsak delavec je vreden svojega plačila. — To je star pregovor, ki se ga tudi drže vsi stanovi. Res so morali nekateri dolgo trkati, da se jim je odprlo in dalo, česar so zahtevali, a zgodilo se je vendarle. — Naš stan tudi trka in trka, a ne odpre se mu. Ne prosimo ko sitni berači, ampak prosimo pošteno zasluženega plačila za svoje koristno in pretežavno delovanje.

To svojo zahtevo bočemo o Veliki noči na vsa usta javno povedati na učiteljskem shodu v Ljubljani vsem onim, ki so poklicani, da nam pomagajo. Shod bo popolnoma nepolitičen. Razpravljalo se bo le o našem gmotnem stanju, ki ga čuti vsak enako, bodisi katerekoli narodnosti ali stranke.

Da bo pa ta naš shod časten, je sveta dolžnost vsakega učitelja (učiteljice), da se ga gotovo udeleži.

Posebno pa pozivljamo slavna okrajna učiteljska društva, da delujejo z vso vnemo, ki jo stvar zasluži, pri svojih članih na to, da se udeleži shoda vse kranjsko učiteljstvo. Na svidenje v polnem številu na shodu!

Pripravljalni odbor za sklicanje učiteljskega shoda.

Šolske razmere na Štajerskem.

Evo vam kričečega dokaza, kako po mačehovsko se postopa s spodnještajerskimi Slovenci na polju šolstva! Celjska okolica plačuje blizu 59.130 K direktnega davka na leto. Od tega dobiva dežela 45%, doklade v znesku 26.108 K. Dobri dve tretjini teh doklad plačujejo slovenski kmetje. In za ves ta denar jim vzdržuje deželna vlada eno celo petrazrednico za 400 dečkov.

Prepotrebno dekliško šolo pa si morajo Slovenci sami vzdrževati že celo četrtoletje! — Celih petindvajset let že nosijo breme za šolo, za katero bi morala v zmislu zakonov skrbeti vlada!

Ničesar drugega ne dobivajo Slovenci celjske okolice za onih letnih 26.108 K na dokladah; pač pa se vzdržujejo iz tega njihovega denarja meščanske šole — za nasprotnike.

„Domovina“ priobčuje znamenit članek, v katerem iz- vaja, da bi bil smrten greh, ako bi Slovenci celjske okolice še nadalje nosili rečeno bremo za vlado. Rajši naj si za ta denar osnujejo meščansko šolo. In katoliško podporno društvo, ki je dosedaj pomagalo šolskim sestram vzdrževati uvodoma omenjeno dekliško šolo, je istim že odpovedalo svojo podporo. Nevarnost je torej, da 400 učenk iz celjske okolice ostane brez šolskega pouka.

In kako slabo je preskrbljeno s prostori za deško šolo, katero vzdržuje deželna vlada, priča na pr. okolnost, da je v II. razred stlačenih 70, v III. celo 96, v IV. 62 otrok. A vlada se ne gane, da bi pospešila stavbo nove šole in da bi šolo razširila v šestrazrednico, oziroma v sedemrazrednico.

„Domovina“ apostrofuje namestnika v Gradcu:

„In Vi, gospod c. kr. namestnik, kaj pravite k temu? Skoro bode 440 učenk v celjski okolici brez šolskega pouka in okolo 400 učencev se mora potikati v za življenje nevarnih šolskih prostorih?!“

Celjski list proglašja vlado odgovorno za vse posledice, ako ljudstvo začne dajati duška svoji nevolji zaradi takih razmer, ter zaključuje:

„Če se nam pa zgoraj ne bi hotelo ustreči, potem nam morate sami pritrditi, da nimamo iz Gradca ničesar pričakovati, da je torej popolnoma opravičen naš klic: „Proč od Gradca!“ Naše državne poslance pa prosimo, da bodo skrbeli za to, da bodo ta naš klic čuli tudi na Dunaju...“

Učiteljski shod.

Kranjsko učiteljstvo namerava sklicati stanovski shod, ker so razmere, v katerih živi, postale neznosne. Najboljši dokaz temu je dejstvo, da zapuščajo učiteljski stan člani, ki jih bo slovenski narod še jako pogrešal. Vrzeli v naših vrstah prihajajo vedno večje, in bridko bo to občutilo v kratkem času naše ljudstvo. Nič ne bo slovenskemu narodu pomagala tolažba, da „ostane denar v kasi“. Ne le lastna korist, ampak tudi ljubezen do naroda narekuje učiteljstvu, da to visoko povzdigne glas za izboljšanje svojega gmotnega stanja. Naj li mari svojim kolegom branimo, da drug za drugim zapuščajo ta važen stan? Ne, tako brezsrčni pač nečemo biti, a nespametni bi bili oni, ki bi nas slušali. Prav ravnaajo naši kolege, da si iščejo manj grenkega kruha.

V sobotni številki se bavi „Slovenec“ z učiteljskim shodom. S celim člankom, panatisnjenim iz „Slov. Učitelja“, se ne bomo bavili, ker nam še precej ugaja, da ga ni zabelil zopet z navadnimi ocvirki, da namreč napada posameznike; pač pa hočemo pojasniti razmere, ki se vedoma napačno tolmačijo, kakor bi bilo le od tega odvisno izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva. Članek se podtika nekemu učitelju. Ne bomo se prepirali o tem, ali je zmožen pisati take reči učitelj, ki se peča le s šolo in mora s tistimi borimi vinarji živiti sebe in svojce, ker za drugo boljše plačano delo mu ne ostaja časa, ali ga je spisal nenčitelj. To pustimo za danes na strani, ker ne sodi k stvari. Ali nekaj moramo pribiti na steno. „Slov. Učitelj“ namreč piše: „da je pa regulacija tako nesimpatična pri ljudstvu, je del učiteljstva sam kriv, o čemur pa nočemo pisati v tem trenutku.“ Po tej sodbi je brzkone del učiteljstva, ki je kriv, da je regulacija nesimpatična pri ljudstvu, liberalno učiteljstvo, ki ni volilo poslancev klerikalne stranke. To je drzna trditev. Regulacija je nesimpatična pri ljudstvu edino le radi tega, ker se gre za novce!

Evo dokaza! Znana je atera svatovaclavske posojilnice. Prelat Drozd gotovo ni bil liberalec kalibra kranjskega liberalnega učiteljstva. A vendar niso hoteli češki prelati in celo škofje odpreti svojih mošnjičkov, ko se je šlo za asanacijo posojilnice, ampak so jih imenitno zadržali, dasi trpi ngled katoliške cerkve zaradi grozne sleparije in dasi ti prelatske posedujejo cele milijone. In če ti bogataši, ki nimajo družine, zategujejo svoje mošnjičke, kaj se bi čudili kranjskemu kmetu, če se boji izdati par krajcarjev več, če se hočejo večjim izdatkom izogniti celo ljudje, ki se vozijo v zlatih kočijah in ki bi si morali dati potegniti celo kožo črez glavo, če bi to zahtevale koristi sv. cerkve, po današnjem sv. vere.

Ravno med učitelji ne bi smel nihče biti liberalec, drugače se mu gmotno stanje ne izboljša. Ako pravi imenovani list: „... uspehov pričakujemo v sedanjih razmerah le od takega stanovskega nepolitičnega shoda“, čemu potem namigavanje na politično mišljenje učiteljstva. Da, tudi mi smo za nepolitičen shod, ki naj pokaže svetu krivice, ki se nam gode, in ravno zato mislimo, da je neumestno, da se govori o delu učiteljstva, ki zadržuje izboljšanje. Mi ne zahtevamo nagrade za svoje politično mišljenje — mi zahtevamo le poštenega, ne pretirano visokega plačila za svoje resno in trudapolno delo, ki je le naši domovini v korist. Ko se je šlo za zvišanje uradniških plač, ko se je šlo za zvišanje profesorskih plač in ko se je obravnavalo o zvišanju oficirskih gaž, ni živemu krstu prišlo na um, da bi bil deval na rešeto njihovo politično mišljenje, dasi je znano, da so med temi stanovi člani klerikalnega mišljenja le bele vrane.

Ako pomislimo, koliko milijonov požre vojsstvo, se nam mora pač čudno zdeti, da razen soc. demokratov in radikalnih elementov glasujejo vse stranke za vsakoletna zvišanja v budgetu vojnega ministrstva. Klerikalcem bodisi te ali one narodnosti niti na misel ne pride, da bi glasovali proti zvišanju z izgovorom, da imajo celo židje največ dobičkov pri raznih takih operacijah. Ugovarjalo se nam bo: to je že res — a to je državna potreba. No — temu ne oporekamo.

Ali pa ni državna potreba tudi šolstvo, ki naj pomore ljudstvu do večje izomike, ki naj mu omogoči pot do blaginje? — Opozorjamo le na statistiko izseljevanja. Ali ni duševna potreba, pridržati doma

ljudstvo, ki je krvavelo stoletja in stoletja za državo in za dinastijo, ki je bilo sčit, za katerim so se skrivali drugi narodi? To dobro ljudstvo naj izgine s površja, naj se utopi kot blago nizke cene v vesoljstvu, na njegovo mesto pa mu prihajajo ljudje — kozmopoliti, katerim je mari le lastni žep, ki se ne brigajo ne za prestol, a jim tudi oltarja ni mar!

Propade naj naše šolstvo, potem propade blaginja, in uboštvo — beda je dandanes mati vsega zla. Človeka, ki zagazi v bedo, ne varuje tudi vera, to nam priča maziljenec kaplan Mašek, ki je hotel zastrupiti celo svojega župnika in to med sv. mašo!

Liberalno učiteljstvo hoče imeti protestni shod, a le v tem pomenu, da bi še nadalje več ne tlačano. Nikakor pa ne stremi za tem, da bi par najboljših kričarjev našlo kako posebno milost dež. šol. sveta. Ne milosti, te ne zahtevamo in jo tudi najodločnejše odklanjamo, pa bodisi od katerekoli strani hoče, mi zahtevamo le poštenega plačila za pošteno delo!

Zatorej pa: ne računamo na dobrohotnost vseh strank, ampak le na njih pravicoljubnost in apeliramo le na zdrav razum članov vseh strank. Naše bede ni treba nič več kazati narodu, ne poslancem, zakaj vsemu svetu je očita.

Ali ni mari sramota ne za učiteljstvo, ampak za deželo, da si fabrikant šivalnih strojev izposodi za svojo reklamo nevesto, bedno hčer učitelja? In celo židovskemu založniku Rubinsteinu v njegovih „Beračevih skrivnostih“ vrlo dobro služi beda učiteljeve vdove.

Da bi se žrtvovali poslanci, ko bodo sklepali o regulaciji, to je pa nekaj posebnega!

Pošten poslanec, ki želi svojim volilcem sreče, jim bo tudi razjasnil, da je dandanes dobra šola za ljudstvo neobhodno potrebna. Dobra šola pa je mogoča le, če so učitelji dobri! In če izgubi mandat zavoljo tega, bo imel vsaj zavest, da je pošteno delal, da ni sleparil svojih volilcev. Poslanec pa, kateremu je le za mandat, je pa največji slepar, če ga izkuša obdržati le s tem, da slepari ljudstvo in mu obeta zračne gradove. O žrtvah tu ni torej nobenega govora, ampak edino o poštenosti.

Piše se dalje, da pridejo neodločljive reči na vrsto pred regulacijo. Ali ni regulacija tudi neodločljiva reč?! Ali je res morebiti volilna reforma važnejša nega izobrazba naroda? Naj ima naše ljudstvo še tolikanj volilnih pravic, ako pa ne bo imelo naobrazbe, ga po inozemstvu ne bodo rabili za drugo kot za kulije, in makari naj mu deželni zbor podeli pravico voliti celo v gospodsko zbornico ali celo papeža samega. Učiteljstvo ne zahteva, da bi se kake neodločljive stvari odstranjevale, a protestira pa tudi, da bi se odstranjevala regulacija. Če pa res že ne bi bilo mogoče pred jesenjo izdelati načrta za regulacijo, naj se pa sklene vsaj provizorij, s katerim se določa, da se vsaj zadnje tri kvinkvenije povišajo vsaka za 120 kron, gotovim krajem pa naj se da tudičasne draginjske doklade, kakršne v isti številki glede državnih uradnikov „Slovenec“ tako simpatično pozdravlja, dasi poteko tudi one iz mošnjičkov klerikalnih volilcev.

Kdor pa hoče meriti učiteljstvu z drugo mero, je ne le sovražnik učiteljstva iz maščevanja, ampak grobokop slovenskega naroda, grobokop „našega dobrega ljudstva“.